

LUPTA POLITICĂ PENTRU PUTERE ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ ÎN DECENIILE 7 ȘI 8 ALE SECOLULUI TRECUT*

Petre OPRIȘ
Cezar AVRAM*

Abstract: Gheorghe Apostol's actions against the policy of Nicolae Ceaușescu were well known by nomenclatura of the Romanian Communist Party. The competition between them for the position of general secretary of the RCP didn't stop after the victory of Ceaușescu (March 1965). For example, from August 1988 to March 1989, Apostol tried to convince old leaders from nomenclatura to fight against Ceaușescu. In spring of 1989, a letter of a small group had been read at the Radio Free Europe and Ceaușescu used different methods for convincing all members of that group to renounce at their actions.

Keywords: history of Romanian communism, Gheorghe Apostol, Nicolae Ceaușescu, Gheorghiu-Dej.

În ultimii 20 de ani, au fost vehiculate mai multe ipoteze cu privire la dirijarea de către serviciile secrete sovietice a unor veterani ai P.C.R. împotriva deciziilor adoptate de Nicolae Ceaușescu – în primul rând, acțiunile lui Constantin Pârvulescu din 14 februarie 1968¹, 23 noiembrie 1979 (la Congresul al XII-lea al P.C.R.²) și de la începutul anului 1989 (cu prilejul elaborării „Scrisorii celor șase”), precum și cele desfășurate de Gheorghe Apostol la câteva luni după Congresul al X-lea al P.C.R. și 14 ani mai târziu, înainte de începerea Congresului al XIII-lea al P.C.R. – poate chiar în același timp cu pregătirile efectuate de generalii Ion Ioniță

---

* Comunicare susținută la conferința *Oltenia. Interferențe culturale* (ediția a III-a), organizată de Secția Istorie-Arheologie a Muzeului Olteniei (Craiova, 17-19 octombrie 2012).

* Locotenent-colonel (r.) dr. Petre Oprișor; Cezar Avram, cercetător științific I dr., directorul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”, Craiova.

¹ Pentru detalii, vezi Gavriil Preda, Petre Opriș, *România în Organizația Tratatului de la Varșovia. Documente (1954-1968)*, volumul II (1962-1968), București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2009, pp. 336-343.

² Pentru detalii, vezi *Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, 19-23 noiembrie 1979*, București, Editura Politică, 1981; *Istoria României în date*, coordonator: Dinu C. Giurescu, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 675; Vasile Toma Vlase, „Incidentul Pârvulescu” la Congresul al XII-lea al PCR, în: „Dosarele Istoriei”, an XI, nr. 2 (114)/2006, pp. 20-22; Petre Opriș, *Comunist, dar anticeaușist: „Cazul Pârvulescu”*, în: „Dosarele Istoriei”, an XI, nr. 11 (123)/2006, pp. 33-36.

și Nicolae Militaru pentru lovitura de stat planificată a se desfășura în octombrie 1984, precum și la începutul anului 1989 (celebra „Scrisoare a celor șase”).

Este evident faptul că sovieticii aveau motive temeinice să-i creeze multe probleme lui Nicolae Ceaușescu, cel puțin la nivel propagandistic, atât la Congresul al XII-lea, cât și la cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R. – din cauza atitudinii foarte dure afișate de liderul român la reuniunile Comitetului Politic Consultativ al Organizației Tratatului de la Varșovia (în primul rând, cea de la Moscova, desfășurată în perioada 22-23 noiembrie 1978). Totodată, jocul politico-economico-diplomatic inițiat în primăvara anului 1984 de către Nicolae Ceaușescu, în momentul începerii discuțiilor privind prelungirea duratei de valabilitate a *Tratatului de la Varșovia*, a deranjat autoritățile de la Moscova și, pentru a-l pedepsi pe liderul român, serviciile secrete sovietice puteau apela atât la generalii români care au studiat în anii '50 în U.R.S.S., cât și la veteranii P.C.R. care fuseseră eliminați de Nicolae Ceaușescu din funcțiile de conducere pe care le dețineau în dictatura predecesorului său, Gh. Gheorghiu-Dej.

În opinia noastră, cercetarea istorică privind activitatea desfășurată de Gheorghe Apostol împotriva lui Nicolae Ceaușescu poate să înceapă de la interviul pe care fostul prim-secretar al P.M.R. l-a acordat în luna februarie 1990. Gheorghe Apostol a declarat atunci ziaristului Ion Jianu, astfel:

[...] *prin 1984*, văzând că la nici un congres nu s-au mai discutat problemele cuprinse în acea scrisoare de 33 de pagini (întocmită și trimisă lui Ceaușescu după Congresul al X-lea al P.C.R. – nota P. Opreș), am hotărât să fac un rezumat al ei. *Am trimis o scrisoare de 17-18 pagini lui Ceaușescu, în care menționam că rog să fie analizată la Congresul al XIII-lea. Mai precizăm ca, în cazul în care conținutul scrisorii se discută în Comitetul Politic Executiv, să fie chemat să participe și eu la discuție. N-am primit nici un răspuns și de aceea, după ce am primit aprobarea de a reveni în țară [în 1988], mi-am luat libertatea de a acționa (s.n.) [...]*³.

Este evident că Gheorghe Apostol a avut resentimente puternice față de Nicolae Ceaușescu după încheierea luptei pentru succesiunea la conducerea Partidului Muncitoresc Român și putem presupune faptul că Gheorghe Apostol a acționat sub influența acestora atunci când a discutat prima dată cu Silviu Brucan despre un proiect al „Scrisorii celor șase”.

Apoi, la ședința din 18 august 1989 a Comitetului Politic Executiv, Nicolae Ceaușescu a afirmat că Gheorghe Apostol „a intrat în legătură cu serviciile de spionaj străine și, puși (*sic!*) de acestea, a redactat diferite scrisori (s.n.)”⁴. Este posibil ca liderul suprem al P.C.R. să-și fi adus aminte atunci de scrisoarea primită în 1984 de la Gh. Apostol, despre care Silviu Curticeanu a menționat într-un volum de memorii⁵.

³ Ion Jianu, *Gheorghe Apostol și „Scrisoarea celor șase”*, București, Editura Curtea Veche, 2008, p. 60.

⁴ Vezi citatul complet în Anexa nr. 1.

⁵ Fostul șef al Secției Cancelarie a C.C. al P.C.R. a menționat astfel: „Momentul venirii lui Ceaușescu la putere a fost descris în fel și chip, dar el a scăpat interesului meu. Mult mai târziu am

După cum se poate observa în stenograma ședinței din 18 august 1989 a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Nicolae Ceaușescu a fost cel care a inițiat constituirea unui grup de „tovarăși de încredere”, care să discute cu Gheorghe Apostol și să îl determine să recunoască faptul că a trădat țara și partidul din care făcea parte. Metoda respectivă nu era nouă⁶ și este posibil ca atât Gheorghe Apostol, cât și Nicolae Ceaușescu să-și fi adus aminte despre modul identic în care a acționat Gh. Gheorghiu-Dej în toamna anului 1953, în cazul anchetării lui Lucrețiu Pătrășcanu⁷ – liderul suprem al P.M.R. desemnându-l atunci pe Constantin Pârvolescu pentru a discuta cu fostul lor coleg de partid, în scopul obținerii unei declarații edificatoare despre trădarea pe care ar fi săvârșit-o – declarație care să fie apoi folosită la procesul care a avut loc în perioada 6-13 aprilie 1954.

---

aflat, cu totul întâmplător, câte ceva din cele petrecute atunci, dintr-o scrisoare a lui Gheorghe Apostol, comentată și adnotată de cei doi soți, într-o discuție ce a avut loc la Snagov.

Se pare că, printre cei marcați în primul rând de alegerea lui Ceaușescu în fruntea partidului, a fost Gheorghe Apostol. Așa se face că în anul 1986 sau 1987, nu mai țin minte exact (corect: 1984 – n.n.), Apostol, pe atunci ambasador în Brazilia, i-a scris, pe această temă, o lungă scrisoare lui Ceaușescu. [...]

În scrisoare, Apostol îi imputa lui Ceaușescu, în esență, că, la moartea lui Dej, a «uzurpat» funcția de prim-secretar al Comitetului Central al partidului.

Argumentele erau, după câte îmi amintesc, următoarele:

Dej l-a desemnat pe Apostol, în mod expres, urmașul său în funcția de prim-secretar; Ceaușescu a aflat această împrejurare și, profitând de poziția sa în partid, sub pretextul unor interdicții de ordin medical, a reușit să întrerupă orice legătură a lui Dej cu ceilalți membri ai Biroului Permanent.

La auzul acestei acuzații, Ceaușescu a afirmat hotărât, dar calm: «Minte! Dej nu avea dreptul să stabilească cine va fi ales în fruntea partidului!» [...]

[Nicolae Ceaușescu] *S-a folosit în ocuparea funcției de trădarea lui Maurer, caracterizat în scrisoare, în mod repetat, ca un adevărat «escroc politic».*

La această afirmație, *amândoi soții* (Nicolae și Elena Ceaușescu – n.n.) *au izbucnit, aproape simultan, într-un prelungit și zgomotos hohot de râs*, ce, pentru mine, părea că nu se mai termină [...]

La sfârșitul discuției, Ceaușescu a conchis sec: Apostol a fost un om slab; nu l-a vrut nimeni pentru că ar fi rămas la remorca «ăloră» și «ar fi dus țara de râpă».

Ca întotdeauna, Elena Ceaușescu a avut un limbaj mult mai «savant»: «*Porcul, bețivul, curvarul, n-a fost nimic de capul lui niciodată!*» (subl. n.)”. Silviu Curticeanu, *Mărturia unei istorii trăite. Imagini suprapuse*, București, Editura Historia, 2008, pp. 337-340.

⁶ Pentru metodele surprinzător de indulgente utilizate de ofițerii de Securitate în cursul anchetării lui Gheorghe Apostol, ca urmare a interviului pe care acesta l-a acordat în anul 1988, la Londra, unui reporter al postului de radio BBC, precum și după publicarea la New York, în ziarul „Universul” (condus de Aristide Buhoiu), a unui articol critic despre politica promovată de Nicolae Ceaușescu, vezi Liviu Țăranu, *Gheorghe Apostol în „dialog” cu Securitatea (1989)*, în *Arhivele Securității 4*, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, coordonator: Silviu B. Moldovan, București, Editura Enciclopedică, 2008, pp. 649-670.

⁷ Pentru detalii privind propunerea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și opiniile exprimate de Petre Borilă și Miron Constantinescu la ședința din 2 septembrie 1953 a Biroului Politic al al C.C. al P.M.R., la care a participat și Gheorghe Apostol, vezi Mircea Chirițoiu, *Între David și Goliath. România și Iugoslavia în balanța Războiului Rece*, volum îngrijit și studiu introductiv: Silviu B. Moldovan, editor: Gheorghe Buzatu, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2005, pp. 209-211.

Aceeași metodă a fost utilizată în anii 1953 și 1956, când o comisie, formată din (*nota bene!*) Gheorghe Apostol, Alexandru Moghioroș, Petre Borilă și Constantin Pârvulescu, a anchetat-o pe Ana Pauker⁸.

În altă ordine de idei, două documente din fosta arhivă a C.C. al P.C.R. confirmă faptul că Gheorghe Apostol nu se mai afla printre cei mai importanți colaboratori ai lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, cu aproape doi ani înainte de decesul liderului suprem al partidului. De exemplu, în cadrul reuniunii din 5 iunie 1963 a Biroului Politic al C.C. al P.M.R., Gheorghe Gheorghiu-Dej l-a nominalizat pe Nicolae Ceaușescu pentru a se deplasa în URSS, cu scopul de a-i înmâna o scrisoare importantă lui Nikita Hrușciiov (Moscova, 8 iunie 1963), din partea Biroului Politic, și de a-l invita pe liderul P.C.U.S. să efectueze o vizită de lucru în România. În stenograma ședinței respective s-a menționat astfel:

[Gheorghe Gheorghiu-Dej:] *Eu propun să mergă cu acest material tov. N[icolae]. Ceaușescu. Sunteți de acord cu propunerea?*
(Toți tovarășii sunt de acord.) (s.n.)⁹.

Două săptămâni mai târziu, la reuniunea din 21 iunie 1963 a Biroului Politic, s-a discutat despre compunerea delegației române care urma să participe la discuțiile de la Scroviște cu liderul sovietic Nikita Hrușciiov (24 iunie 1963). Gh. Gheorghiu-Dej a sugerat să se propună conducătorului suprem al P.C.U.S. ca toți membrii Biroului Politic al C.C. al P.M.R. să participe la întâlnirea cu omologii de la Moscova. Fiind direct implicați în organizarea aceluși eveniment, Emil Bodnăraș și Nicolae Ceaușescu au susținut pe rând că trebuie pregătite două variante de delegații¹⁰.

Gh. Gheorghiu-Dej a fost de acord cu ideea respectivă și în stenograma reuniunii respective s-a consemnat astfel:

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej: Da. Cum ar fi varianta cealaltă? Să participe Dej, Maurer, Ceaușescu, Chivu, Bărlădeanu, Bodnăraș și Răutu.

Tov. Chivu Stoica: Dacă n-ar trebui să fie și Gaston [Marin]?

Tov. Nicolae Ceaușescu: Să fie și el.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej: Da.

Tov. Ion Gheorghe Maurer: Sunt cele mai multe șanse ca tot Biroul Politic să participe.

Tov. Alex. Bărlădeanu: Lui [Nikita Hrușciiov] îi place să fie cât mai mult public.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej: Atunci să considerăm și această problemă clarificată¹¹.

Enumerarea de către liderul suprem al partidului a celor mai importanți colaboratori ai săi este foarte interesantă deoarece Gheorghe Gheorghiu-Dej a menționat (în mod involuntar, în opinia noastră) o ierarhie care probabil exista în

⁸ *Ibidem*, pp. 268-269; 281.

⁹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare, se va cita: ANIC), fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 25/1963, f. 24.

¹⁰ *Idem*, dosar nr. 33/1963, f. 22; 25.

¹¹ *Ibidem*, f. 25-26.

subconștientul său și care a fost confirmată în luna martie 1965 – când Nicolae Ceaușescu a preluat conducerea partidului cu ajutorul lui Ion Gheorghe Maurer, Chivu Stoica și Emil Bodnăraș.

Este interesant de menționat și faptul că diplomații americani de la București și Moscova au încercat să afle amănunte despre divergențele româno-sovietice și când anume urma să aibă loc o întâlnire între Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nikita Hrușciov. De exemplu, în telegrama trimisă Secretarului de Stat american în 28 iunie 1963, William A. Crawford (șeful Legației SUA de la București) a consemnat astfel:

O sursă de încredere a Legației a informat că Gheorghiu-Dej a fost văzut într-un restaurant din București la 26 iunie, după-amiaza târziu. Deși sunt mai puțin de 24 de ore de la plecarea sa din București cu un avion sovietic, este încă posibil ca el să fi făcut o scurtă vizită în Uniunea Sovietică¹².

La rândul său, ambasadorul american Foy David Kohler i-a telegrafiat de la Moscova Secretarului de Stat al SUA (2 iulie 1963) pentru a-l informa că adjunctul șefului misiunii diplomatice a României de la Moscova a discutat cu un diplomat occidental (vorbitor de limbă română) în după-amiaza zilei de 1 iulie 1963 și a afirmat că Gh. Gheorghiu-Dej nu a fost prezent la ceremoniile organizate la Berlin de autoritățile Est-germane, dar a trimis o telegramă de felicitare. În același timp, diplomatul român a refuzat să răspundă la întrebarea privind o posibilă întâlnire a liderului român cu Nikita Hrușciov, menționând doar că Gh. Gheorghiu-Dej nu a efectuat nicio călătorie în România, în ultima perioadă¹³.

ANEXA nr. 1

18 august 1989.

Protocolul și stenograma ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 18 august 1989, în cursul căreia s-a discutat despre scrisoarea lui Gheorghe Apostol, adresată Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România (extrase).

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN

Arhiva

COMITETUL CENTRAL

Comitetului Politic Executiv al CC al PCR

Nr. 2340

Nr. 1332/04.09.1989

¹² *William A. Crawford, Minister Plenipotentiary (Romania), to David Dean Rusk, Secretary of State, Bucharest, Romania, June 28, 1963; File: 9 POL 15 Government RUM, p. 9; Box 4028; POL 6 PROMINENT PERSONS, RUM 2/1/63, POL RWANDA (Pol Prominent Persons Rum Rwanda); Central Foreign Policy File, 1963 (CFP File 1963); General Records of the Department of State, Record Group 59 (RG 59); National Archives at College Park, College Park MD (NACP).*

¹³ *Foy David Kohler, Ambassador (the Soviet Union), to David Dean Rusk, Secretary of State, Moscow, USSR, July 2, 1963; File: 9 POL 15 Government RUM, p. 7; Box 4028; Pol Prominent Persons Rum Rwanda; CFP File 1963; RG 59; NACP.*

Protocol nr. 17
al ședinței Comitetului Politic Executiv din ziua de 18 august 1989

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

La ședință au participat tovarășii: Bobu Emil, Ceaușescu Elena, Ciobanu Lina, Coman Ion, Constantin Nicolae, Dăscălescu Constantin, Dincă Ion, Dobrescu Miu, Fazekas Ludovic, Mănescu Manea, Olteanu Constantin, Oprea Gheorghe, Pană Gheorghe, Popescu Dumitru, Rădulescu Gheorghe, Andrei Ștefan, Bălan Radu, David Gheorghe, Gere Mihai, Giosan Nicolae, Milea Vasile, Mureșan Ana, Pacoste Cornel, Petrescu Barbu, Postelnicu Tudor, Radu Constantin, Radu Ion, Stoian Ion, Toma Ioan, Totu Ioan, Ursu Ioan.

La ședință au fost invitați tovarășii: Curticeanu Silviu, Sîrbu Ion, miniștri și alte cadre de conducere menționate în lista anexă.

Ședința a început la ora 10.30 și s-a terminat la ora 11.25.

Ordinea de zi:

- I. Unele probleme privind pregătirea Congresului al XIV-lea al P.C.R.
- II. Raportul privind realizarea în trimestrul II a.c. a principalilor indicatori tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție industriale.
- III. Unele probleme externe.
- IV. Alte probleme.

I. – III. [...]

IV. Comitetul Politic Executiv a mai aprobat:

1. – 3. [...]

4. Comitetul Politic Executiv a fost informat asupra conținutului scrisorii prin care Gheorghe Apostol, vinovat de încălcarea legilor țării și nesocotirea obligațiilor de cetățean român, roagă conducerea partidului și Consiliul de Stat să-i acorde clemență.

În legătură cu aceasta, Comitetul Politic Executiv a hotărât să se prezinte propuneri privind măsurile ce trebuie luate în continuare, inclusiv în privința informării membrilor partidului asupra gravelor abateri comise de Gheorghe Apostol.

ss. Nicolae Ceaușescu

Arhiva Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Nr. 1332/ 04.09.1989

Stenograma
ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.
din ziua de 18 august 1989

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

Au participat tovarășii: Bobu Emil, Ceaușescu Elena, Ciobanu Lina, Coman Ion, Constantin Nicolae, Dăscălescu Constantin, Dincă Ion, Dobrescu Miu, Fazekas Ludovic, Mănescu Manea, Olteanu Constantin, Oprea Gheorghe, Pană Gheorghe, Popescu Dumitru, Rădulescu Gheorghe, Andrei Ștefan, Bălan Radu, David Gheorghe, Gere Mihai, Giosan Nicolae, Milea Vasile, Mureșan Ana, Pacoste Cornel, Petrescu Barbu, Postelnicu Tudor, Radu Constantin, Radu Ion, Stoian Ion, Toma Ioan, Totu Ioan, Ursu Ioan.

Au fost invitați tovarășii: Curticeanu Silviu, Sîrbu Ion, Emilian Dobrescu, Gheorghe Fulea, Ilie Văduva, Dumitru Apostoiu, Constantin Mitea, Eugen Florescu, Nicolae Mihalache, Nicolae Ionescu, miniștri și alte cadre de conducere, conform anexei.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ați văzut ordinea de zi, tovarăși?
Nu mai aveți alte probleme? Nu.

PUNCTUL 1

Unele probleme privind Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român

Practic, peste 10 zile trebuie să înceapă adunările organizațiilor de bază și deci, toate pregătirile pentru delegații la congres și pentru membrii Comitetului Central care urmează să fie dezbătute în adunările de partid trebuie să fie definitive.

Comisiile constituite de Plenară s-au ocupat de toate aceste probleme, au lucrat, au fost aduse o serie de îmbunătățiri și, actualmente, propunerile pentru delegații Comitetului Central, în conformitate cu normele stabilite de Plenara Comitetului Central, s-au definitivat. Vom avea 3328 de delegați, din care centrali 380, față de 375 la Congresul precedent. Este o creștere mai mică. Pe total, la delegați, este o creștere de 200.

Activiști de partid rămân la același număr 50 – 50, din aparatul de stat 165 și 165, oameni de știință 100, delegați locali de la 2750 a crescut la 2946, la muncitori de la 1064 la 1230 și, în mod corespunzător în celelalte sectoare. La țărani, de la 465 la 490. La funcționari este o creștere mai mică, de la 457 la 460. Am crescut mai mult la muncitori.

Activiștii de partid au rămas la același număr 450 la 450, în mod corespunzător și în celelalte sectoare de activitate nu sunt mari schimbări. Numărul femeilor a

crescut la 38 față de 36,25, la naționalitatea germană de la 92,05 la 92,06, la naționalitatea maghiară 6,65 a fost înainte, iar acum 6,85, astea toate în raport cu numărul de membrii de partid.

De asemenea, există o repartizare în mod corespunzător pe județe, în raport cu numărul membrilor de partid. De asemenea, cei centrali sunt repartizați pe județe în raportul în care au fost înainte cu creșterile care sunt, 5 delegați centrali, așa că nu schimbă prea mult.

Din acest punct de vedere am putea să spunem să treacă și să se comunice la județe, să se treacă la concret, ca în organizațiile de bază să fie dezbătute propunerile.

În ce privește Comitetul Central, față de ceea ce am hotărât la Plenară, din partea comisiei este propunerea ca să mai mărim cu 10 numărul membrilor Comitetului Central, să mergem la 465 și o să vedem de ce este necesar? [...]

În ce privește candidații centrali, se propune o anumită reducere față de data trecută, de la 183 la 157, crește numărul celor locali, de la 263 la 308. Numărul activiștilor de partid centrali [scade] de la 39 la 38.

În ce privește cadrele din aparatul de partid, având în vedere modificările făcute, scad de la 82 la 60, la organizații de masă [scad] de la 15 la 13, oameni de știință [scad] de la 35 la 34, ofițeri au fost 12 și rămân tot 12.

La candidații locali intervine, în afară de creșterea de care am spus, o modificare. Față de situația de la Congresul al XIII-lea, când muncitorii direcți care lucrau direct în producție au fost 9, acum propunem 45. Mă refer la muncitori care lucrează direct în producție. Noi am discutat să crească numărul muncitorilor care lucrează direct în producție. Numărul țăranilor să fie de 20. De fapt, acestea sunt modificările. Am avut în vedere să asigurăm un număr mai mare de muncitori care lucrează direct în producție. Aceasta a determinat o reducere de la 145 la 135 a activiștilor de partid, în mod corespunzător. Noi vorbim de activiștii de partid locali.

S-a menținut numărul de directori de întreprinderi și, în mod corespunzător, există repartiția pe județe, în raport cu principiile pe care le avem. Ceea ce este esențial este această creștere de 10 la sută și propunerea pentru creșterea numărului de muncitori și țărani.

Având în vedere toate acestea, aș propune ca și în comunicatul nostru să se spună că va crește numărul muncitorilor și țăranilor, să se spună că s-a analizat și s-a hotărât acest lucru. Aceasta are o importanță și pentru noi, și pentru ceilalți, unde se diminuează numărul muncitorilor. Am avut în vedere să subliniem necesitatea de a spune acest lucru, că în partid activiștii proveniți din muncitori sunt în proporție de 70 la sută, dar trebuie să subliniem că crește numărul muncitorilor care lucrează direct în producție, pentru a păstra caracterul muncitoresc al partidului.

Aceasta ar fi problema pe care am vrut să o subliniez și problemele pe care am vrut să le discutăm, legate de propunerile pentru delegați și membrii Comitetului Central la Congresul al XIV-lea.

Dacă sunteți de acord sau dacă aveți alte propuneri?

– Toți tovarășii sunt de acord.

[...]

PUNCTUL 7

Notă privind participarea la reuniunile anuale ale F.M.I. - BIRD.

[*Tov. Nicolae Ceaușescu:*] Aici participă, de regulă, tot miniștrii de finanțe. Aceasta va avea loc în septembrie.

Tov. Ioan Totu: În 21 septembrie.

Tov. Elena Ceaușescu: Ar trebui, cu această ocazie, să clarificăm o serie de probleme pe care le avem cu ei. Avem destule probleme cu aceste organisme, care trebuie clarificate, pentru că noi avem și aur acolo. Voi nu ați prezentat totul.

Tov. Ioan Totu: Până în 27-28 august vom prezenta punctul de vedere.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Să fim de acord cu participarea și cu măsurile și poziția noastră față de problemele ce se ridică și de activitatea acestor organisme.

– Toți tovarășii sunt de acord.

Acestea au fost punctele înscrise la ordinea de zi.

Mai avem o problemă, tovarăși – problemă de cadre.

Ca prim secretar al Comitetului județean de partid Botoșani este propusă tovarășa Nae Elena, care a mai fost prim secretar la Sibiu, iar acum lucrează ca adjunct șef secție la Secția Organizatorică [a C.C. al P.C.R.]. Dacă sunteți de acord cu această propunere?

– Toți tovarășii sunt de acord.

Tovarăși, ar mai fi o problemă. Gheorghe Apostol a trimis o scrisoare recent la Comitetul Central al partidului, prin care recunoaște activitatea sa de spionaj și acum cere clemență. Am stabilit ca un grup de tovarăși să stea de vorbă cu el.

Poate ar fi bine ca tovarășii Constantin Nicolae și Ion Coman, care împreună cu un grup de ilegaliști, au stat de vorbă cu el, să informeze Comitetul Politic Executiv.

Tov. Ion Coman: Să informeze tovarășul Constantin, pentru că materialul l-am întocmit împreună și sunt de acord cu el.

(*Tov. Constantin Nicolae* dă citire materialului referitor la discuțiile avute cu Gheorghe Apostol).

Tov. Nicolae Ceaușescu: Scrisoarea adresată de el Comitetului Central trebuie citită, nu acest material. Dă-mi, te rog, mie scrisoarea.

Tov. Elena Ceaușescu: Scrisoarea, că în rest nu are nici o importanță.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Printre altele, în scrisoare spune că și-a nesocotit obligațiile de cetățean român și față de legile țării, că regretă profund și roagă conducerea partidului și Consiliul de Stat să-i acorde clemență. Spune că își dă seama că a încălcat prevederile statutului, că a ajuns în situația gravă de a se fi pus în slujba aceloră împotriva cărora a luptat cândva.

El însăși (*sic!*) recunoaște că a intrat în legătură cu serviciile de spionaj străine și, puși (*sic!*) de acestea, a redactat diferite scrisori.

Tov. Elena Ceaușescu: Asta este esențialul.

Tov. Nicolae Ceaușescu: A intrat în slujba spionajului imperialist și sovietic. Asta este realitatea. Lucrul este recunoscut de el și la cererea căroră a redactat, ca orice trădător, tot felul de materiale. Acesta este esențialul.

Și acum, după ce se angajează că nu mai face, în fața tovarășilor ieri a spus că își dă seama ce merită[:] „pedeapsa capitală”. Acesta este esențialul în ce a pus în scrisoarea lui.

Oricine poate să vină să spună dacă are o părere sau alta, dar el este vinovatul principal. Se știe, [Silviu] Brucan este un agent vechi. S-au pus în slujba spionajului străin și a[u] organizat tot felul de acțiuni.

Sigur, declară acum că se căiește și cere iertare.

Tov. Elena Ceaușescu: Asta trebuia să spună.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De aceea am spus să meargă să stea de vorbă cu el câțiva tovarăși care cunosc bine aceste lucruri. Asta este problema.

Sigur, până la urmă va trebui să informăm – într-o formă sau alta – partidul despre această trădare și să vedem cum trebuie să acționăm. Trădarea este trădare, punerea în slujba și în serviciul spionajului străin este inadmisibilă cu calitatea de membru de partid. Problema cu calitatea de membru de partid s-a rezolvat demult, dar vom vedea care vor fi măsurile ce trebuiesc luate, ca undeva, totuși, să nu se considere că cineva poate să trădeze țara, poporul, fără a fi tras la răspundere.

Aici, autocritica nu mai are nici o valoare. Problemele de trădare nu se rezolvă prin autocritică, trădarea țării nu se poate s-o rezolvi prin autocritică.

Tov. Elena Ceaușescu: Cine trădează, răspunde.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Am vrut să informăm Comitetul Politic Executiv cu această problemă. Se va continua să clarificăm lucrurile până la capăt, pe baza recunoașterii, pentru că ei s-au adresat cu scrisori.

Foarte bine am făcut că au stat de vorbă tovarășii din ilegalitate, care cunosc bine cum s-a muncit înainte și au poziție corectă față de partid.

Tov. Coman Ion: Este cu atât mai grav la Apostol, cu cât înainte de redactare a fost prevenit să nu ia legătura cu Silviu Brucan, care este spion în slujba imperialismului american. I-am atras atenția că este pasibil de rigurile legii.

Tov. Nicolae Ceaușescu: El a venit din străinătate, a fost recrutat încă din străinătate și aici a executat ce i s-a spus.

Tov. Elena Ceaușescu: Încă de mult timp a fost recrutat, în străinătate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Acolo a devenit agent al spionajului străin.

Tov. Elena Ceaușescu: Iar aici și-a continuat activitatea.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De altfel, el, când a venit în țară, s-a oprit în Anglia, în R.F.G.

Tov. Constantin Nicolae: În Anglia a dat un interviu la rețeaua BBC, cu condiția să fie difuzat după moartea lui.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Acolo, de fapt, s-a oprit să fie instruit cum să-și ducă activitatea.

Asta este problema și înseamnă că, realmente, trebuie să luăm o poziție fermă față de tot și de toți cei care nesocotesc legile țării. Ați văzut cum au procedat în Cuba, inclusiv în China față de trădători, că altfel nu putem să le spunem.

Nu este vorba acum să ne grăbim. Trebuie totuși o poziție clară și trebuie trase concluzii și luate măsuri ferme.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie să informăm partidul.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De aceea am vrut să informăm Comitetul Politic Executiv și să vedem, după 23 August, să informăm întregul partid.

Cu aceasta, tovarăși, aș putea să închidem ședința, să ne facem datoria și să întâmpinăm 23 August cu rezultatele cele mai bune. Mai sunt doar câteva zile.

Bine, cu aceasta ridicăm ședința.

- ANIC, fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 56/1989, f. 2-4; 12-13; 17-19.

ANEXA nr. 2

31 mai 1989.

Scrisoarea lui Gheorghe Apostol, prin care a solicitat clemența Comitetului Central al P.C.R. și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România.

[Consemnări manu:] *IV-4*
2193/19.[0]8.1989

Cancelaria C.C. al P.C.R.
Nr. 2382 22.[0]8.1989

Arhiva Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.
Nr. 1341/04.09.1989

Către

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
ȘI CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Subsemnatul Gheorghe Apostol, vă rog să-mi permiteți a vă supune atenției următoarele:

Este de datoria mea să arăt cu toată sinceritatea că îmi revine o mare răspundere în legătură cu scrisoarea trimisă în occident de către Silviu Brucan¹⁴ și citită în luna martie 1989 la posturile de radio străine, întrucât eu am organizat și atras și pe alții la această acțiune.

Deși eram conștient că, prin ceea ce am inițiat, voi susține propaganda externă contra țării noastre și am să determin unele acțiuni de calomniere și denigrare a partidului și statului, nu am ezitat să-mi materializez intențiile, fiind dominat de ambiții personale și interese egoiste.

---

¹⁴ Cf. Silviu Brucan, *O biografie între două revoluții: De la capitalism la socialism și retur*, București, Editura Nemira, 1998; pp. 196-203; Pavel Câmpeanu, *Ceaușescu, anii numărătorii inverse*, Editura POLIROM, Iași, 2002, pp. 287-289.

Prin ceea ce am făcut, am pus la dispoziția unor cercuri străine și oficine de propagandă reacționară materiale care, deși nu aveau o bază reală, au susținut acțiunile lor dușmănoase.

Sunt conștient că prin faptele mele am nesocotit obligațiile de cetățean român și legile țării, regret profund tot ce am făcut și rog conducerea partidului și Consiliul de Stat să-mi acorde clemență.

Acum îmi dau pe deplin seama că am încălcat grav prevederile Statutului Partidului Comunist Român, contravenind îndatoririlor de a apăra unitatea partidului, de a milita pentru înfăptuirea liniei sale politice și a manifesta intransigență față de acțiunile ostile orânduirii noastre socialiste și față de cei care uneltesc împotriva intereselor poporului.

Analizând lucid și cu responsabilitate atitudinea ce am avut-o și faptele ce le-am săvârșit, am ajuns la concluzia că trăsăturile negative de caracter, ambițiile carieriste și orgoliul m-au adus în situația gravă de a mă fi pus în slujba celor împotriva cărora am luptat cândva.

Conștient fiind că poziția și acțiunile mele au fost exploatare pentru a se încerca discreditarea politicii partidului și statului, a regimului socialist din țara noastră, regret profund și în totalitate actele săvârșite.

Îmi dau seama că, prin ceea ce am făcut, am adus o grea rușine și asupra propriului trecut, renegând idealurile cărora le-am dedicat anii tinereții mele. Așa cum am mai arătat, am pus mai presus de interesele statului și partidului propriile interese, iar pentru realizarea unor scopuri personale înguste nu am pregetat să colaborez cu elemente aflate în slujba dușmanilor țării.

Acțiunile mele au fost urmarea unor concepții și orientări greșite, precum și a unor mentalități străine de profilul politic și moral ce trebuia să mă caracterizeze ca membru al partidului.

De asemenea, fără a încerca să mă disculp în vreun mod, recunosc că în perioada îndelungată de timp cât am fost departe de țară, cu o ușurință condamnabilă m-am lăsat influențat de propaganda reacționară din exterior, abdicând în acest fel de la principiile și normele vieții și muncii comuniștilor.

Acum îmi este rușine că, la vârsta pe care o am, nu mai pot ține fruntea sus în fața foștilor tovarăși de luptă, a cetățenilor țării.

În aceste clipe, fiindu-mi propriul judecător, mă angajez ca în tot restul vieții mele să dovedesc devotament desăvârșit partidului și țării.

Rog Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Stat să-mi dea posibilitatea de a mă reabilita moral și să demonstrez că pe viitor conduita mea nu va contraveni, sub nici o formă, intereselor partidului și țării.

Mă angajez că nu voi mai întreprinde nimic ce ar putea să dăuneze politicii partidului și statului nostru, că nu voi mai întreține nici un fel de relații cu persoane care denigrează țara, devenind un cetățean loial și luând poziție hotărâtă față de orice încercare de nesocotire sau încălcare a legilor Republicii Socialiste România.

Asigur Comitetul Central al partidului că mă dezic în totalitate de acțiunile întreprinse, iar pentru faptele mele cer scuze partidului, poporului român, conducerii partidului și statului. Totodată, rog ca, avându-se în vedere și vârsta înaintată ce o am, să mi se acorde clemență.

31.05.1989

Cu deosebit respect,
Gheorghe Apostol

- ANIC, fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 56/1989, f. 94-96.

Notă:

Documentul a fost șampilat și înregistrat la Cancelaria C.C. al P.C.R. și Arhiva Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., dar nu are semnatura olografă a lui Gheorghe Apostol. Pentru a reda aceste amănunte, am utilizat caracterele italice.